

Pomoc najzranit

TEXT: JANA ČAVOJSKÁ, FOTO: ARCHÍV ELI HORSÁKOVEJ

Malá žena s veľkou odvahou: Eli Horsáková už mesiace vozí všetko potrebné ľuďom na frontovej línii na východe Ukrajiny. Rozdávala ju aj v Bachmute

STRATILI VŠETKO

Ludia sa vracajú do svojich zničených domovov, v ktorých musia začínať odznova. Sú vďační za každú pomoc.

ELI HORSÁKOVÁ
Neúnavne pomáha ľuďom od začiatku vojny

Dnes by som už do Bachmutu nešla, - hovorí. Situácia sa tam rýchlo zhoršuje. Počas posledných dní tam zahynuli dobrovoľníci, ktorí priviezli potraviny a prišli evakuovať civilistov. Po ruskom útoku na výdajňu humanitárnej pomoci skončil v nemocnici aj dobrovoľník zo Slovenska. V Bachmute stále zostáva niekoľko tisíc ľudí

vrátane malých detí. Deväť mesiacov žijú v pivniciach, v chlade a pod ostreľovaním.

GENERÁTORY PRE LEKÁROV

Eli sa prvýkrát dostala na Ukrajinu ešte pred rokmi, ako tinedžerka. Pomáhala slovenským dobrovoľníkom v letných táboroch pre deti z chudobných rodín. Našla si tam kamarátov a cestovala za nimi znova a znova.

Čoraz lepšie spoznávala krajinu a jej milých obyvateľov. Naučila sa po ukrajinsky. Keď sa začal Majdan, prišla svojich priateľov podporiť aj tam. Nebola s nimi síce v prvých radoch, ale neďaleko od nich pomáhala s varením čaju a ďalšou potrebnou podporou. Po vypuknutí vojny na východe bola na Donbase - jej dobrá kamarátka pochádza z Kramatorska. A keď pred rokom Rusko

na Ukrajinu zaútočilo, vedela, že musí niečo urobiť. Najprv prišla na Ukrajinu s pomocou Slovensku - na hranici pre neľahko zabezpečovala všetko potrebné, potom obmedzila svoje pracovné aktivity, kúpila dvadsaťtriročnú dávku, naložila ju vecami, ľudia najviac potrebujú na východe a odišla na nej do Charkova.

„Nemala som veľa peňazí, keď som videla rozbité sí

Ľnejším

SKA
Ruská agresia zni
ľudom životy aj domy

PLNÉ AUTO
Eli presne zisťuje, čo ľudia najviac potrebujú.

NÁKUP

Čo sa dá, to Eli nakupuje priamo na Ukrajine. Aj to pomáha ekonomike ťažko skúšanej krajiny.

VĎAČNOSŤ

Ľudia sú často dojatí, že na nich niekto myslí.

GENERÁTOR PRE KLINIKU

Vďaka pomoci zo Slovenska môžu lekáčky na východe Ukrajiny pracovať.

Saltivka a počula o ľuďoch, ktorí v zbombardovaných dedinách nemajú čo jesť, začala som nakupovať potraviny a vozit' im ich," hovorí Eli. A neprestala s tým doteraz. Na starej dodávke najazdila šesťnásťtisíc kilometrov, potom ju musela vymeniť za novšiu. Na Ukrajinu jazdí s generátormi, pieckami, ohrievačmi, hygienickými potrebami, teplým oblečením a potravinami. Potrebné veci nakupuje aj priamo tam, najlepšie tak pomôže ekonomike krajiny zmietanej vojnou.

Výkonné generátory nie sú lacná záležitosť. Preto Eli presvedča napríklad firmy alebo pracovné kolektívy - poskladajte sa po

troške a darujte generátor spoločne. Doteraz dopravila do ambulancií v čerstvo oslobodených dedinkách a mestečkách dvadsaťosem generátorov a ďalších dvanásť odvezie na najbližšej ceste. „Mestá ako Izium či Cherson sa stali akoby značkami pomoci. Ale sú lokality ako Sloboždanské v Charkovskej oblasti, dedinky, kam toľko pomoci nechodí. Ja hľadám práve také miesta. Kde zostal napríklad jeden lekár pre stovky pacientov a generátor potrebuje, aby mohol ordinovať. Vo viac ako 90 percentách prípadov sú na takých miestach lekáčky ženy. Robia tam všetko od gynekologických prehliadok cez odber krvi až po

psychologickú pomoc. Ich ordinácie sú často zničené. Takže generátor im veľmi pomôže.“ Vďaka generátoru zo Slovenska tak mohla znovu otvoriť svoju ordináciu napríklad Evgenia, tridsaťročná lekáčka v dedinke Krestiše pri Slaviansku. Pred vojnou tam žilo viac ako tisíc ľudí. Zostalo ich štyristodvadsať. Z toho asi stovka detí.

DOVIEZOL CHLIEB A...

Cesty, po ktorých Eli vozí pomoc, sú po bojoch také zničené, že stodvadsať kilometrov trvá prejsť aj šesť hodín. Z Charkova vyráža veľmi skoro ráno. Vtedy je totiž pravdepodobnosť ruského ostreľovania najnižšia. Do rizikových

miest chodia vždy minimálne dve autá, aby si v prípade potreby navzájom pomohli. Eli už má svoje kontakty na ďalších dobrovoľníkov. Večer pred cestou nakúpia, čo treba - chlieb, základné potraviny, hygienické potreby, sviečky. A skoro ráno vyrazia na cestu.

Keď bola Eli na Ukrajine naposledy, viezli takto pomoc aj do Kamianky. Dedina v Charkovskej oblasti vzdialená asi päť kilometrov od Iziumu bola pod ruskou okupáciou a je úplne zničená. Cesta k nej je zbombardovaná, nevozia tam žiadne potraviny, neexistuje autobusové spojenie. No obyvatelia sa už vrátili a chcú si svoje domy vybudovať nanovo. →

KAMIANKA

V dedinke sa cesty premenili na blato a veľa dobrovoľníkov sem nezablúdi.

RIZIKO

Eli sa ho snaží minimalizovať. No v blízkosti frontu nikto nie je v bezpečí. Napriek tomu tam zostávajú ľudia.

→ Medzi rozvalinami budov je zničená vojenská technika a zhozené autá. „Eli, vidíš to auto v zákrute? Tank prešiel rovno po ňom aj po človeku v ňom,“ povedala jej miestna žena. V ruínach Eli našla muníciu aj kresby pre ruských vojakov od ruských detí.

A zostali tam aj míny. „Motýlikové,“ objasňuje Eli. „Po ukrajinsky mina babočka. Protipechotné míny ešte z čias Sovietskeho zväzu. Ak viem, že niekde zostali míny, neriskujem. Idem v stopách miestnych ľudí, tí to tam poznajú lepšie. Kamarát, ukrajinský dobrovoľník, chcel urobiť video budovy školy a stúpil na mínu. Stačila chvíľka nepozornosti a prišiel o nohu. Má tridsaťdeväť rokov, deti, popri svojej práci takto pomáha. Doviezol chlieb a stratil nohu.“

Ako Eli rieši, kam ešte ísť a kde to už je za jej hranicou? „Dopredu hovorím s ľuďmi, ktorí poznajú situáciu. Nosím vestu, prilbu a turnikety. Dodržiavam usmernenia

vojakov, starostov a polície. Do ostreľovaných zón chodím vždy s miestnymi ľuďmi, ktorí najlepšie poznajú cesty, skratky a obchádzky. Situácia sa rýchlo mení, každý deň je iný. Snažím sa chodiť na miesta, kde budem užitočná pre ľudí, ktorí potrebujú pomoc, a to tak, aby nemuseli zachraňovať aj mňa.“

MÁ TO ZMYSEL

Do Bachmutu by Eli dnes už nešla. Situácia sa každý deň komplikuje čoraz viac a je to už príliš nebezpečné. Eli sa nevrhá bezhlavo do rizika. „Už keď som tam bola, azda každú minútu padla nejaká strela.“

Ukrajinských vojakov na blokpostoch prekvapí, že s pomocou prichádza žieňa vysoké stopäťdesiattri centimetrov. Keď sa dozvedia, že je navyše cudzinka, sú veľmi vďační. „Robia všetko pre

KAM BY ŠLI?

Časť obyvateľov ostreľovaných obcí nevie, kam by šla, hlavne pre starších je veľmi komplikované odísť.

PO ZNIČENÝCH CESTÁCH

Prejsť stodvadsať kilometrov trvalo Eli šesť hodín.

MALÁ SLOVENKA

Na Ukrajine preukazuje obrovskú odvahu.

vilistov, no s vojakmi vždy prehodí aspoň pár slov, aby zistila, kadiaľ je najlepšie ísť, kde by mohli ľudia niečo potrebovať. A zažela im veľa šťastia.

Najzraniteľnejší ľudia zostali blízko frontovej línie. „Veľa ľudí je v seniorskom veku. Nevedia si predstaviť, kam by šli, netušia, čo ďalej. Hovoria si, že aj keď je tam vojna, tanky a rakety, tak tam majú aspoň susedku, vedľa ktorej žijú už štyridsať rokov. Som rada, že takýchto ľudí môžem potešiť aspoň nejakým jedlom, hygienickými potrebami a rozhovorom. Má to veľký zmysel, keď vidím, že plačú, že sú radi, že niekto za nimi prišiel. Tie dediny sú už celé mesiace bez elektriny. Starší ľudia nemajú auto, aby sa dostali

to, aby ochránili mňa a nie seba,“ spomína na vojakov Eli. Priamo im pomoc nevozí, tá je určená pre civilistov.

po potraviny do mesta, a auty tam nechodia. V jednej z dedín mi raz povedali, že nejaká žena tam zomrela, lebo sa k nej nedostala žiadna pomoc. To je veľmi smutné. Ukrajina je obrovská a dá sa pomôcť všetkým.“

Odkeď Eli cestuje s pomocou Ukrajincov, videla veľa smutných a hrozných vecí. Tvrdí, že stále viac dostáva, ako dávať ľuďom, za ktorými chodím, s pomocou. Niekedy si popláčam. Mám dni, keď chcem ísť sama, s kamarátmi a inými dobrovoľníkmi. Sama sa chcem s ľuďmi praxovať a celé to prežiť. No už nemujem si, že pomáhať má zmysel. To ma motivuje. „Vojna zmeškáva. Som šťastnejšia aj z malými deťmi si vážim bežné veci, ako napríklad elektrina a možnosť si uvariť teplý čaj. Milióny Ukrajincov nemajú vodu, teplo, svetlo. Základné podmienky na živobytie tu máme. Ešte keby sme mali viac ľudí k sebe láskavejších.“

ZOSTALI RUINY

Mnohé miesta Eli navštívil, keď bol v bezpečí a situácia na Ukrajine sa zlepšovala. To však v blízkosti fronty nie je v bezpečí. To však v blízkosti fronty nie je v bezpečí. To však v blízkosti fronty nie je v bezpečí.